

«Η ανθρώπινη αναβάθμιση μέσω της τεχνικής θέτει σε κίνδυνο την ανθρωπινότητα» (Θεοφάνης Τάσης)

Categories : [ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ](#)

Date : 11 Ιανουαρίου, 2022

Συνέντευξη με τον Θεοφάνη Τάση με αφορμή το πρόσφατο βιβλίο του «Φιλοσοφία της ανθρώπινης αναβάθμισης», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αρμός.

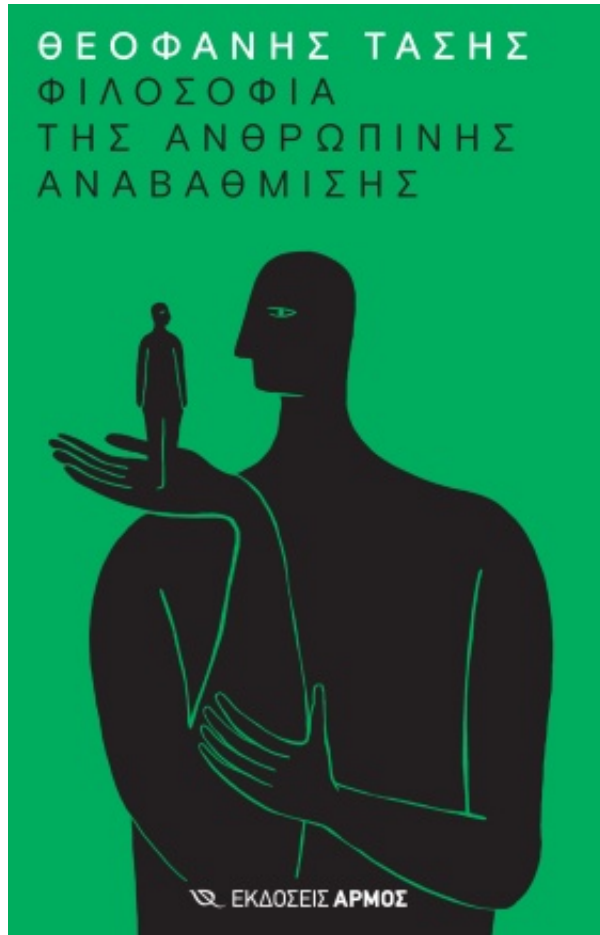
Του Κ.Β. Κατσουλάρη

Μιλώντας με τον Θεοφάνη Τάση αισθάνεσαι ότι βρίσκεσαι σε αγεωγράφητα νερά. Τα ζητήματα που πραγματεύεται στα βιβλία του έρχονται τρόπον τινά από το μέλλον, μόνο που το μέλλον αυτό βρίσκεται ήδη προ των πυλών. Οι τίτλοι ορισμένων από τα βιβλία του είναι ενδεικτικοί: «Πολιτικές του Βίου II: Η Επιμέλεια Εαυτού στην Εικονιστική Κοινωνία» (Εκδόσεις Αρμός, 2017), «Ψηφιακός Ανθρωπισμός: Εικονιστικό Υποκείμενο και Τεχνητή Νοημοσύνη» (Εκδόσεις Αρμός, 2019), «Φιλοσοφία της ανθρώπινης αναβάθμισης», το τελευταίο, που υπήρξε και η αφορμή αυτής της κουβέντας. Ο πυρήνας της έρευνάς του έχει να κάνει με τα **μεγάλαθητικά και φιλοσοφικά ζητήματα που προκύπτουν από τις ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία και γενικότερα στις θετικές επιστήμες, κατά τρόπο που επιτρέπουν στον άνθρωπο να επέμβει στην ίδια του τη φύση, σε βάθος και σε έκταση πρωτόγνωρες μέχρι σήμερα.**

Τα ζητήματα που πραγματεύεστε σε αυτό το βιβλίο είναι για τους περισσότερους από εμάς ιδιαίτερα τολμηρά, περισσότερο για ταινία επιστημονικής φαντασίας. Ήδη ο όρος «ανθρώπινη αναβάθμιση» που έχετε στον τίτλο σας αντανακλά τη γλώσσα των υπολογιστών. Δεν ξεκινάμε ήδη, από την επιλογή των λέξεων, με μια πολύ τολμηρή παραδοχή;

Όχι μόνο τολμηρή, αλλά επίσης ενδεικτική της αντιανθρωπιστικής αντίληψης για τον άνθρωπο που χαρακτηρίζει όσους την προασπίζουν. Στο πλαίσιο της κριτικής που αναπτύσσω ενάντια στον υπερανθρωπισμό και στον τεχνικό μετανθρωπισμό επέλεξα ν' αποδώσω τον αγγλικό όρο human enhancement ως *ανθρώπινη αναβάθμιση* ακριβώς για να καταδείξω πως οι προασπιστές της με βάση μια αναγωγιστική θεώρηση της ανθρώπινης φύσης και εμφορούμενοι από μια βλέψη

πλήρους ελέγχου της και κυριαρχίας καταλήγουν όχι στην απελευθέρωση του ανθρώπου, όπως ευαγγελίζονται, αλλά στην πραγματοποίησή του. Ο μεν υπερανθρωπισμός, αποβλέποντας στην θέωση του ανθρώπου, ο δε τεχνικός μετανθρωπισμός, στοχεύοντας στη δημιουργία ενός μεταβιολογικού είδους που θα τον διαδεχθεί.

Ένα από τα προβλήματα σε αυτήν τη συζήτηση αντιλαμβάνομαι ότι εδράζεται στην ίδια τη δυσκολία να οριστεί η ανθρώπινη φύση. Τι πιστεύετε;

Όντως το ζήτημα της ανθρώπινης φύσης βρίσκεται στο επίκεντρο της προβληματικής για την τεχνική αναβάθμιση του ανθρώπου καθώς οι υπερανθρωπιστές υποστηρίζουν ότι το θεμελιώδες χαρακτηριστικό της είναι η ικανότητα για διαρκή αυθυπέμβαση και αυτοδημιουργία. Σε αυτή την συλλογιστική η ανθρώπινη αναβάθμιση μέσω της τεχνικής κατανοείται ως η βέλτιστη έκφραση της ανθρώπινης φύσης έτσι ώστε να είναι αναπόφευκτη, αποτελώντας συγχρόνως ηθικό καθήκον. Ωστόσο ο

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

υπερανθρωπισμός όχι μόνο δεν ορίζει την ανθρώπινη φύση, εξαντλώντας την στην αυτοβελτίωση, αλλά επίσης την συγχέει με την ανθρωπινότητα. Ως ανθρωπινότητα, εννοώ χαρακτηριστικά της ανθρώπινης φύσης όπως τον ορθό λόγο, την φαντασία, το συμπάσχειν, την αλληλεγγύη, την βοήθεια προς τρίτους, την ευγένεια, την καλή προαίρεση και την καλοσύνη. Με άλλα λόγια, αυτό που παραγνωρίζουν οι υπερανθρωπιστές είναι ότι η έννοια της ανθρωπινότητας έχει ένα αξιακό περιεχόμενο, το οποίο αποτελεί την προϋπόθεση για την ισότητα όλων των ανθρώπων, τον σεβασμό της αξιοπρέπειας και της διαφορετικότητας, την ανεκτικότητα, όπως ακόμη για την προστασία των ζώων και της φύσης. Υπό αυτό το πρίσμα υποστηρίζω στην «Φιλοσοφία της Ανθρώπινης Αναβάθμισης» ότι η ριζική ανθρώπινη αναβάθμιση θέτει σε κίνδυνο την ανθρωπινότητα και τη συνέχεια της ανθρωπότητας στην παρούσα μορφή τους.

Αντιμετωπίζει πράγματι ο άνθρωπος το ενδεχόμενο της κατάκτησης της αθανασίας και υπό ποιους όρους; Ή μήπως είναι απλώς μια συζήτηση που

αρέσει γιατί είναι «εντυπωσιακή» και κάνει «μιντιακό ντόρο»;

Παρά το γεγονός ότι η κατάκτηση της αθανασίας θα παραμείνει πιθανότατα ανέφικτη στο άμεσο μέλλον, διεξάγεται ήδη επιστημονική έρευνα σε αυτή την κατεύθυνση έτσι ώστε να μην μπορεί ν' αποκλειστεί η ανάπτυξη αντιγηραντικών τεχνολογιών η οποία σε συνδυασμό με την πρόοδο στην αναγεννητική ιατρική ενδεχομένως να επιφέρει μια βαθμιαία επιμήκυνση της ζωής. Μια τέτοια εξέλιξη θα είχε μείζονος σημασίας ηθικές και πολιτικές συνέπειες τις οποίες συζητώ διεξοδικά στο βιβλίο όπου η συζήτηση της ανθρώπινης αναβάθμισης δεν αποβλέπει μόνο στο να δια φωτίσει τα οφέλη της για το άτομο ή να συνεισφέρει στην ακαδημαϊκή έρευνα, αλλά ευελπιστεί παράλληλα να συμβάλει στην προετοιμασία της δημόσιας σφαίρας, ώστε οι πολίτες να διαβουλεύονται με φρόνηση σε αυτή, προκειμένου ν' αποφασίσουν με επίγνωση των ευκαιριών, όπως επίσης των κινδύνων, ως προς το αν θα πρέπει ν' αφιερωθούν πόροι για την ανθρώπινη αναβάθμιση, για να σχεδιαστούν οι κατάλληλοι θεσμοί και η αναγκαία νομοθεσία που θα διέπουν την επιστημονική έρευνα. Όμως η μελέτη της ανθρώπινης αναβάθμισης, εκ πρώτης όψεως πρόωρη, είναι σημαντική όχι μόνο επειδή συγκαθορίζει τις κατευθύνσεις και την χρηματοδότηση της επιστημονικής έρευνας, αλλά επειδή συγχρόνως εξοπλίζει τη δημοκρατία, καθιστώντας την περισσότερο ικανή ν' αντιμετωπίσει τις διαφαινόμενες κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες της εκθετικής προόδου που σημειώνει η τεχνοεπιστήμη. Πιστεύω πως ανεξάρτητα από το αν, τότε και με ποιο τρόπο θα επαληθευθούν οι προβλέψεις του υπερανθρωπισμού ή του τεχνικού μετανθρωπισμού, είναι προτιμότερο ν' αρχίσουμε να προετοιμαζόμαστε.

Μπορεί η επιστήμη να γίνει η θρησκεία μιας νέας εποχής; Αν ναι, με ποιο πιθανό τίμημα;

Δεν νομίζω ότι η επιστήμη και η τεχνική μπορούν να μετασχηματιστούν από μόνες τους σε θρησκεία δίχως να συνοδεύονται από μια πνευματικότητα η οποία να επιτελεί μια υπαρξιακά παρηγορητική λειτουργία. Στον υπερανθρωπισμό όπου η επιδίωξη της θέωσης του ανθρώπου συνδυάζεται με την τεχνική εσχολογία συναντούμε κάτι τέτοιο παρά την κοσμική αυτοκατανόηση των περισσότερων υπερανθρωπιστών, οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται ως κληρονόμοι του Διαφωτισμού απορρίπτοντας τις παραδοσιακές θρησκείες. Ωστόσο, η επίμονη επιδίωξη της υπέρβασης του ανθρώπου μέσω της αυτοβελτίωσης, η σωτηριολογική αντίληψη της ιστορίας, το πρόταγμα για την εξάλειψη της ανθρώπινης οδύνης και δυστυχίας, όπως επίσης η επιθυμία της αθανασίας, καθιστούν τουλάχιστον εύλογη την ερμηνεία του υπερανθρωπισμού ως θρησκείας. Αλλά και η απαξίωση του σώματος στον υπερανθρωπισμό, η οποία συνοδεύεται από μια προτίμηση προς τον νου, αποτελεί ένα κοινό σημείο με πολλές θρησκείες, όπως π.χ. τον μανιχαϊσμό και τον

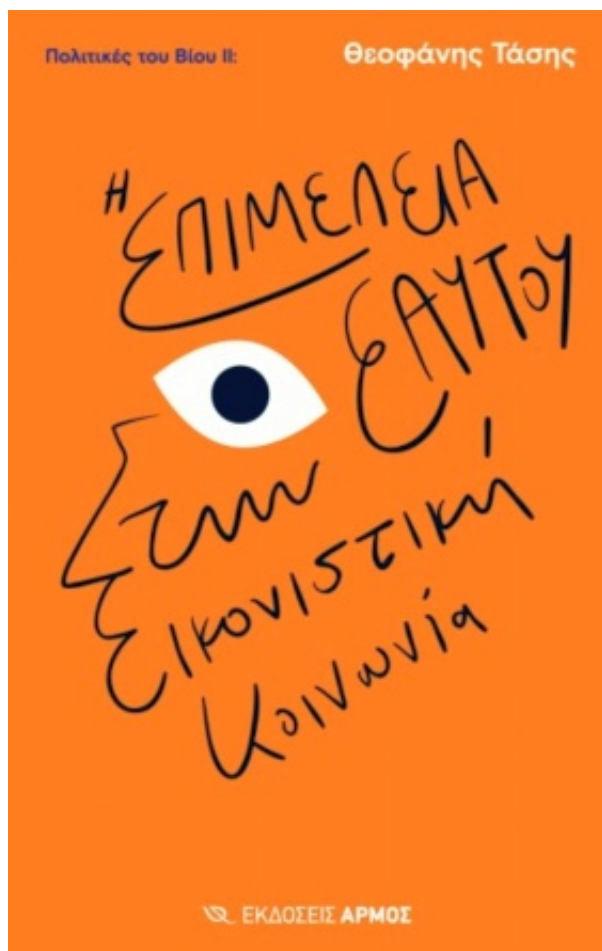
γνωστικισμό. Υπάρχει βέβαια μια ειδοποιός διαφορά μεταξύ του υπερανθρωπισμού και των παραδοσιακών θρησκειών ως προς τα μέσα επίτευξης της εξύψωσης. Στις παραδοσιακές θρησκείες οι πιστοί προσεύχονται, διαλογίζονται, νηστεύουν, συμμετέχουν σε κοινότητες με τελετουργικά, ενώ στον υπερανθρωπισμό και στον τεχνικό μετανθρωπισμό επιστρατεύεται η τεχνική για την εξύψωση που νοείται ως αναβάθμιση.

Οι περισσότερες παραδοσιακές θρησκείες αναγνωρίζουν την αξία του μέτρου στην ανθρώπινη συμπεριφορά ως έκφραση ευσέβειας σε αντίθεση με τον υπερανθρωπισμό που διακηρύσσει την υπέρβαση όλων των ορίων

Εντούτοις, η γοητεία των τελευταίων οφείλεται στην αποκατάσταση των μεταφυσικών ελπίδων, τις οποίες διέλυσε η ίδια η επιστήμη και στην υπόσχεση της λύτρωσης δίχως έναν επουράνιο κριτή. Μια ακόμη διαφορά μεταξύ του υπερανθρωπισμού ως θρησκείας και των παραδοσιακών θρησκειών είναι ο ατομικισμός του πρώτου, που αφήνει μικρά περιθώρια για ανιδιοτελή αγάπη και αυτοθυσία, τα οποία χαρακτηρίζουν τις παραδοσιακές θρησκείες, όπως επίσης η έλλειψη σεβασμού προς την φύση. Επιπλέον, οι περισσότερες παραδοσιακές θρησκείες αναγνωρίζουν την αξία του μέτρου στην ανθρώπινη συμπεριφορά ως έκφραση ευσέβειας σε αντίθεση με τον υπερανθρωπισμό που διακηρύσσει την υπέρβαση όλων των ορίων. Τέλος, στις παραδοσιακές θρησκείες ο θάνατος νοσηματοδοτείται θετικά ως μετάβαση σε μια καλύτερη ύπαρξη, ως προθάλαμος της λύτρωσης ή ως ένωση με τον Θεό, ενώ στον υπερανθρωπισμό βιώνεται ως αδικία της φύσης, ως πρόσκομμα που πρέπει να υπερβεί ο άνθρωπος ή ως ναρκισσιστικό τραύμα.

Διακρίνονται μια σειρά από μεθόδους και τεχνικές «ανθρώπινης αναβάθμισης», είτε με τη χρήση τεχνολογικών προσθέτων, είτε για παράδειγμα με τη χρήση της νανοτεχνολογίας, με μικροσκοπικά εμφυτεύματα κ.λπ., είτε όμως και με τη χρήση μιας ποικιλίας ψυχοφαρμάκων. Ειδικά αυτό το τελευταίο μοιάζει να έχει πιθανές εφιαλτικές επιπτώσεις, ειδικά αν φανταστεί κανείς ότι μπορεί να επιτραπεί η χρήση τους πάνω σε ανθρώπους που δεν συναινούν, π.χ. εγκληματίες, με σκοπό την «διόρθωσή τους». Πού μπαίνουν τα όρια σε αυτές τις πρακτικές και ποιοι τα βάζουν;

Ανάμεσα στα είδη ανθρώπινης αναβάθμισης που προασπίζονται οι υπερανθρωπιστές συγκαταλέγεται και η ηθική αναβάθμιση. Σκοπός της είναι η αύξηση της ενσυναίσθησης, η ενδυνάμωση της ηθικής κρίσης και της ικανότητας του ηθικού επιχειρηματολογείν των πολιτών με την χρήση ειδικού λογισμικού που θα εκτελείται απευθείας στον εγκέφαλο. Οι αναβαθμισμένοι πολίτες θα είναι συνεπείς ως προς τις ηθικές τους πεποιθήσεις και θα πράττουν σύμφωνα με αυτές δίχως να παρεκκλίνουν λόγω οκνηρίας ή έλλειψης αυτοπειθαρχίας, καθώς ένα εγκεφαλικό εμφύτευμα με το κατάλληλο λογισμικό θα επιτηρεί την συμπεριφορά τους καθοδηγώντας τους προς το αγαθό που έχουν επιλέξει. Σε αυτό το πλαίσιο ο James Hughes προτείνει τη σταδιακή αναβάθμιση όλων των πολιτών με αφετηρία τους εγκληματίες προκειμένου ν' αντιμετωπιστούν ζητήματα ατομικής ελευθερίας στοχεύοντας στον σωφρονισμό και στην επανένταξή τους. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συναίνεσή τους θα προσφέρονται σε όσους δέχονται ν' αναβαθμιστούν ηθικά ευνοϊκότεροι όροι κράτησης ή ταχύτερη αποφυλάκιση. Όσον αφορά το έρωτημά σας σχετικά με τα όρια αυτών των πρακτικών όταν αυτές γίνουν τεχνικά εφικτές ελπίζω πως η κοινωνία έχοντας νωρίτερα προετοιμαστεί κατάλληλα χάρη στην διαβούλευση σε μια δημόσια σφαίρα με υψηλή ποιότητα δημοκρατίας και ορθολογικότητας θα είναι σε θέση να οριοθετήσει την επιστημονική έρευνα και τις τεχνολογικές εφαρμογές της.

Πολλοί πιστεύουν ότι η fusion του ανθρώπου με τον ψηφιακό κόσμο, μέσα από διαδικασίες όπως «μεταφόρτωση μνήμης» ή άλλες παρόμοιες, ο άνθρωπος του όχι και τόσο μακρινού μέλλοντος θα μπορεί να έχει μια δεύτερη εκδοχή του, ή μια επέκτασή του, στον ψηφιακό κόσμο. Υπάρχουν σήμερα ενδείξεις τέτοιων εφαρμογών, κι αν ναι, με ποιο πιθανό τίμημα; Σε συνέχεια της ίδιας ερώτησης: Υπάρχουν ενδείξεις από τη μελέτη του εγκεφάλου ότι η μνήμη εδράζεται σε ένα ορισμένο σημείο, εν είδει «αρχείου», ώστε να μπορεί κανείς να τη «μεταφορτώσει» κάπου αλλού, εκτός του εγκεφάλου; Τι πιστεύετε;

Ξεκινώ με την «δεύτερη εκδοχή του ανθρώπου στον ψηφιακό κόσμο» για την οποία με ρωτάτε. Προσπαθώ να περιγράψω εδώ και μια δεκαετία με αφετηρία τον πρώτο τόμο των «Πολιτικών του Βίου» την ανάδυση της εικονιστικής κοινωνίας η οποία χαρακτηρίζεται από την συγχώνευση της φυσικής με την ψηφιακή πραγματικότητα. Εντός αυτής η ζωή βιώνεται από το υποκείμενο συγχρόνως ενσώματα όσο επίσης ως ψηφιακή εικόνα εαυτού. Το προσφάτως ανακοινωθέν «μετασύμπαν» (multiverse) δεν συνιστά παρά το επόμενο στάδιο στην συντελούμενη εξεικόνιση της ανθρώπινης συνθήκης όπου η ψηφιακή εικόνα εαυτού του εικονιστικού υποκειμένου θα περιλαμβάνει avatar. Οι υπερανθρωπιστές πιστεύουν πως για ν' ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις του μετασύμπαντος θα πρέπει ν' αναβαθμιστούμε ώστε ανάμεσα σε άλλα να επικοινωνούμε πιο απρόσκοπτα και αποτελεσματικότερα με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Γι' αυτόν τον λόγο απαιτείται μια διανοητική αναβάθμιση του ατόμου προκειμένου να επιτευχθεί όχι μόνο η αύξηση της μνήμης, στην οποία αναφερθήκατε, αλλά η ενίσχυση όλων των διανοητικών λειτουργιών. Σε αυτή την κατεύθυνση σχεδιάζονται ήδη εγκεφαλικά εμφυτεύματα, όπως αυτό της Neuralink, τα οποία αρχικά μεν στοχεύουν στην θεραπεία και την αποκατάσταση διανοητικών λειτουργιών σε νοσούντες, όπως επίσης σε άτομα που είτε διαθέτουν τεχνητά μέλη είτε έχουν απολέσει τον έλεγχο των μελών τους, αλλά ακολούθως θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διανοητική αναβάθμιση. Ειδικότερα η έρευνα για την ενίσχυση της μνήμης διεξάγεται από τα τέλη του 20ού αιώνα για την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων της άνοιας και της νόσου Alzheimer. Το ερώτημα που θέτουν επιτακτικότερα πλέον οι υπερανθρωπιστές είναι με ποιο σκεπτικό τα αποτελέσματά της να μην χρησιμοποιηθούν για την αναβάθμιση της μνήμης σε υγιή άτομα; Ανεξάρτητα από τις απαιτήσεις του μετασύμπαντος γιατί να μην αναπτυχθούν για παράδειγμα φάρμακα ώστε να διαγράφονται επιλεκτικά τραυματικές μνήμες τα οποία θα ήταν χρήσιμα π.χ. για την θεραπεία στρατιωτών που επιστρέφουν από τον πόλεμο και θυμάτων τρομοκρατικών ή σεξουαλικών επιθέσεων; Αν η ενίσχυση της μνήμης δεν προξενεί σοβαρές παρενέργειες στην υγεία, τότε γιατί να είναι ηθικά επιλήψιμη;

Ειδικότερα η έρευνα για την ενίσχυση της μνήμης διεξάγεται από τα τέλη του 20ού αιώνα για την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων της άνοιας και της νόσου Alzheimer.

Χωρίς να θέλω να υπεισέλθω σε λεπτομέρειες ως προς την τεχνική επιτευξιμότητά της, αρκούμαι στο να επισημάνω ότι η μεταφόρτωση της μνήμης και γενικότερα του νου στηρίζεται φιλοσοφικά σε μια αναγωγιστική, είτε λειτουργιστική είτε υπολογιστική, θεώρηση του νου και επιστημονικά σ' έναν μεγάλο αριθμό αναπόδεικτων θεωρητικών παραδοχών, απαιτώντας συγχρόνως μια τεχνολογία την οποία είναι δύσκολο να προβλέψουμε αν, αλλά και πότε θα την διαθέτουμε. Όμως, γιατί θα πρέπει ο εγκέφαλος να κατανοηθεί με πρότυπο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή παρά τις ριζικές διαφορές τους; Λαμβάνοντας υπόψιν ότι ο εγκέφαλος: α) Είναι ποιοτικά διαφορετικός από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή, διότι δεν έχει σχεδιαστεί για να επιτυγχάνει καλώς ορισμένους σκοπούς. β) Αυτομετασχηματίζεται στον χρόνο όντας απείρως συνθετότερος, έτσι ώστε να διαθέτουμε μια περιορισμένη γνώση των λειτουργιών του και, τέλος, γ) επειδή διαμορφώνεται καθοριστικά από την επικοινωνία με άλλους εγκεφάλους μπορούμε να υποστηρίξουμε πως μια αναγωγιστική θεώρηση του νου με πρότυπο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή όχι απλώς αποτελεί μια ανεπαρκή θεωρητική ερμηνεία, αλλά επίσης συνιστά μια αντιανθρωπιστική προσέγγιση, καθώς υποτιμά την σημασία του σώματος για την ανθρωπότητα.

Στο τελευταίο μυθιστόρημα του νομπελίστα Καζούο Ισιγκούρο «Η Κλάρα και ο Ήλιος», που είναι μελλοντολογικό, οι γονείς συναινούν ώστε τα παιδιά τους να δέχονται ήδη απ' όταν είναι στη μήτρα μια ορισμένη «γενετική αναβάθμιση» που υποτίθεται ότι τους εξασφαλίζει καλύτερες σχολικές επιδόσεις, μεταξύ άλλων. Αρκετά από τα «καλά» πανεπιστήμια δεν δέχονται παιδιά που δεν έχουν υποστεί αυτήν την αναβάθμιση κι ένας κοινωνικός ρατσισμός αρχίζει, ύπουλα, να εγκαθίσταται. Πόσο κοντά στη σημερινή πραγματικότητα είναι μια τέτοια υπόθεση;

Ενδεχομένως ορισμένοι γονείς όχι απλώς να συναινέσουν, αλλά να επιδιώξουν την προγεννητική αναβάθμιση των παιδιών τους. Ήδη από την δεκαετία του 1980 χορηγείται σε παιδιά με φυσιολογικό ύψος κατόπιν απαίτησης των γονιών τους μια ορμόνη που χορηγούνταν σε κοντά παιδιά με ορμονικό πρόβλημα. Οι γονείς υποστήριξαν ότι δεν έχει σημασία αν το παιδί είναι κοντό ή δεν είναι αρκετά ψηλό για ορμονικά ή κληρονομικά αίτια, επειδή δεν υφίσταται λόγος να μην ψηλώσει,

εφόσον υπάρχει η φαρμακευτική δυνατότητα, ώστε να μην μειονεκτεί έναντι των ψηλότερων παιδιών και να πραγματοποιήσει τις επιθυμίες του, φερ' ειπείν ν' ασχοληθεί με την καλαθοσφαίριση. Αν λοιπόν υπάρξει μελλοντικώς η δυνατότητα της προγεννητικής αναβάθμισης, τότε μοιάζει πιθανό κάποιοι γονείς να θελήσουν να προσφέρουν στα παιδιά τους τα φαινομενικά καλύτερα δυνατά εφόδια για έναν επιτυχημένο βίο. Έτσι οι υπερανθρωπιστές τάσσονται αναφανδόν υπέρ μιας φιλελεύθερης ευγονικής όπου συγκριτικά με την παραδοσιακή οι ίδιοι οι γονείς πρέπει να διαθέτουν το δικαίωμα ν' αποφασίσουν αν και με ποιο τρόπο επιθυμούν ν' αναβαθμίσουν προγεννητικά τα παιδιά τους.

Παρά το ότι ανέκαθεν οι γονείς επιθυμούσαν υγιή, ευφυή, χαρούμενα και όμορφα παιδιά, νομίζω πως στην εικονιστική κοινωνία, όπου συντελείται ένας άενσος ανταγωνισμός για την ορατότητα του ατόμου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, αυτή η επιθυμία ενδέχεται να λάβει σταδιακά ανησυχητική μορφή.

Ως προς το ερώτημά σας πόσο κοντά στην σημερινή πραγματικότητα βρίσκεται μια τέτοια υπόθεση, η απάντηση είναι, κατά την γνώμη μου, ενδεχομένως αρκετά. Κοντά όχι ως προς το αν έχουμε πλησιάσει στο να είναι τεχνικά εφικτή μια προγεννητική αναβάθμιση, όπως την περιγράφει ο Ισιγκούρο, ή ως προς το αν τα κορυφαία πανεπιστήμια προσανατολίζονται σε αυτή την κατεύθυνση, αλλά ως προς την επικράτηση του ιδεώδους της αυτοπραγμάτωσης το οποίο σε συνδυασμό με την διεύρυνση της κοινωνικής προστακτικής για συνεχή αυτοβελτίωση δημιουργεί ένα πρόσφορο έδαφος για την προάσπιση της φιλελεύθερης ευγονικής. Παρά το ότι ανέκαθεν οι γονείς επιθυμούσαν υγιή, ευφυή, χαρούμενα και όμορφα παιδιά, νομίζω πως στην εικονιστική κοινωνία, όπου συντελείται ένας άενσος ανταγωνισμός για την ορατότητα του ατόμου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, αυτή η επιθυμία ενδέχεται να λάβει σταδιακά ανησυχητική μορφή, υπό την έννοια ότι οι γονείς καθίστανται ίσως περισσότερο δεκτικοί στην ιδέα της προγεννητικής αναβάθμισης των παιδιών τους.

Info

Ο **Θεοφάνης Τάσης** γεννήθηκε το 1976 στο Μόναχο όπου και μεγάλωσε. Διδάσκει Σύγχρονη Πρακτική Φιλοσοφία στο Alpen-Adria Universität στην Αυστρία και είναι επισκέπτης καθηγητής στο Universität St. Gallen στην Ελβετία. Διετέλεσε Stanley J. Seeger Fellow στο Πανεπιστήμιο του Princeton, Marie Curie Fellow στο Université Saint-Louis στις Βρυξέλλες και Erasmus Fellow στο Freie Universität Berlin. Η έρευνά του αφορά την σχέση πολιτικής, ηθικής και ανθρώπινης αναβάθμισης με επίκεντρο τις έννοιες εικόνα, θνητότητα και τέχνη του βίου. Τα έργα του Πολιτικές του Βίου: «Η Ειρωνεία» (Εκδόσεις Ευρασία, 2012) και «Καστοριάδης: Μια Φιλοσοφία της Αυτονομίας» (Εκδόσεις Ευρασία, 2007) έχουν βραβευθεί με το Καυταντζόγλειο βραβείο του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ το «Ψηφιακός Ανθρωπισμός: Εικονιστικό Υποκείμενο και Τεχνητή Νοημοσύνη» (Εκδόσεις Αρμός, 2019) ήταν υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο Δοκιμίου 2020. Στα ελληνικά κυκλοφορούν ακόμη τα έργα του: «Πολιτικές του Βίου II: Η Επιμέλεια Εαυτού στην Εικονιστική Κοινωνία» (Εκδόσεις Αρμός, 2017), «Φάρμακον» (Εκδόσεις Ευρασία, 2011) και οι ποιητικές συλλογές «Φυσιολογικά Ευρήματα» (Εκδόσεις Κέδρος, 2001) και «Απογεύματα στον Καπιταλισμό» (Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2009). Το μεταφραστικό του έργο περιλαμβάνει βιβλία των Martin Heidegger, John Stewart Mill, Αλέξανδρου Νεχαμά και Roberto Mangabeira Unger.

(Πηγή: bookpress.gr)